

Juoksijasuunnalle hyväksyttävät oriit

SUOMENHEVOSEN JALOSTUSARVOSTELUOHJE

Tervetuloa orinäyttelyyn!

SUOMEN HIPPOS RY

HIPPOS

1. YLEISIÄ OHJEITA

1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaimmat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Oriiden jalostukseen hyväksyminen perustuu jalostusohjesäännössä määritettyihin jalostustavoitteisiin, jotka pohjautuvat rotumääritelmään. Jalostettavina ominaisuuksina ovat terveys, suoritusominaisuudet, rakenne ja luonne. On erittäin tärkeää tuoda hevonen tilaisuuteen hyvin valmisteltuna, jotta hevosella on mahdollisuus näyttää kykynsä.

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin luuston terveys. Terveystarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojelullisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta jälkeläisarvostelun yhteydessä.

Jalostukseen hyväksyttävien suomenhevosoriiden tulee täyttää jalostussuunnan asettamat suoritusvaatimukset. Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan suomenhevosen kantakirjaan merkityt vähintään 4-vuotiaat hevoset.

Oriin jalostusarvioinnissa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjesääntöä. Jalostusohjesäännössä määritellään minimivaatimukset oriin polveutumiselle, terveydelle, rakenteelle ja suorituskyvyille. Hevosen jalostuksellisen arvioinnin suorittavat Suomen Hippos ry:n nimeämät tuomarit (eläinlääkärit, rakennearvostelijat, suorituskokeiden vastaanottajat).

1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen

Orinäyttelyyn ilmoittaudutaan Suomen Hippoksen Hepa-järjestelmän näyttelykalenterin kautta ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Ilmoittautumista varten tarvitaan Oma Talli -tunnukset.

Näyttelymaksu tulee maksaa lähetetyn laskun mukaisesti eräpäivään mennessä Suomen Hippoksen tilille.

Ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava oriin röntgenkuvat. Lisäksi ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava tiedoksi muut arvosteluun vaikuttavat asiat.

Oriin ilmoittajan vastuulla on, että orilautakunnalla on käytössään kaikki ajankohtainen tieto oriista.

1.3 Oriiden maksut vuonna

Oriit, näyttelymaksu,
suomenhevoset J-suunta 350 €

Yksityinen oritarkastusmaksu
1500 € + lautakunnan kulut *

Lisäksi tulee röntgenkuvauksen, spermatestin, CEM-testin tai muiden vaadittavien tutkimusten kuluja.

Mikäli ori sairastuu ilmoittautumisen jälkeen, voidaan osallistumismaksusta palauttaa puolet eläinlääkärintodistusta vastaan.

1.4 Hevosten majoitus ja turvallisuus

Karsinapaikat varataan suoraan näyttelypaikalta tai muusta majoituspaikasta. Majoituspaikka lähettää suoraan oriin **ilmoittajalle** laskun karsinapaikasta.

Oriin kanssa näyttelypaikalla liikuttaessa on otettava huomioon yleisön ja muiden tapahtumaan osallistuvien turvallisuus. **Oriin on oltava suitsittuna**, kun sitä liikutetaan tapahtumapaikalla. Oriit ovat tapahtumapaikalla aina oriin omistajan/haltijan vastuulla.

Oriiden **esittäjillä ja avustajilla** on kaikissa arvostelutilanteissa oltava kypärä päässä. **Kypärän käyttö on pakollista aina oriita liikuteltaessa.**

Oriiden **valokuvaaminen** tapahtuu erikseen varatulla alueella aikataulussa ilmoitettuna ajankohtana. Huolehdithan, että ori tulee kuvattua Suomen Hippoksen tiedottajan/näyttelyn virallisen valokuvaajan toimesta.

Näyttelypaikalla on arvostelutilaisuuden ajan läsnä orilautakunnan eläinlääkäri.

Oriin esittäjän on oltava vähintään 16-vuotias.

1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö

Arvostelutilaisuudessa noudatetaan Suomen Hippoksen lääkintämääräyksiä ja oriita testataan pistokokein dopingtesteillä. Lääkintäohje ja ohjeelliset dopingvaroajat löytyvät Suomen Hippoksen internetsivuilta.

Päihtynyt ei saa käsitellä hevosta tapahtuma-alueella. Lautakunta voi määrätä suoritettavaksi puhallustestejä ja päihtynyt henkilö voidaan poistaa tapahtuma-alueelta.

Liite 1 Lääkintäohje

1.6 Hevosen ja esittäjän varusteet

Eläinlääkärintarkastus, mittaus ja rakennearvostelu

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä. Hevosella ei saa olla suoja. Avustajan käyttö on suositeltavaa mittauksessa ja eläinlääkärintarkastuksessa.

J-suunta ajokoe

Ennen ajettavuuskoetta ohjastajan tulee tarkistaa, että hevonen on asiallisesti valjastettu Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjen mukaan. Ajokokeessa kiellettyjä varusteita ovat päätanko sekä apuaisat ja sivuremmit.

Ajotuomarit raportoivat poikkeavia lisävarusteita, mm. polvisuojat, hännän sitominen, potkuremmi, näköä rajoittavat varusteet, voimakkaat kuolaimet tai kitaraudat. Arvostelulausuntoon varusteet kirjataan vain, mikäli niitä on poikkeuksellisen paljon. Ajokoe suoritetaan omilla valjailla ja kilpa- tai valmennuskärryillä. Kärryissä ei saa olla jalkojen liikkeitä peittävää pressua tai laitaa. Kärryjä voi tarvittaessa tiedustella näyttelypaikalta tai alueen valmentajilta. Lainaamiset tulee suorittaa oma-toimisesti.

1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot

Oriin jalostukseenkäytön ehtona on vapauttava röntgenlausunto yhden kerran ennen ensimmäistä jalostukseen hyväksymistä. Lisäksi orilautakunta voi asettaa tarpeen vaatiessa muita ehtoja jalostukseenkäytölle. Oriin jalostukseenkäytön ehtoihin kuuluu myös sääntöjen mukainen astutuskirjanpito.

1.8 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu voimassa olevan jalostusohjesäännön ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelyjärjestäjälle tai lautakunnan puheenjohtajalle. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN

Näyttelyyn osallistuva ori ilmoitetaan kansliaan viimeistään puoli tuntia ennen oman ryhmän aloitusaikaa. Hevosen **passi luovutetaan ilmoittautumisen yhteydessä** ja passin saa takaisin arvostelun päätyttyä näyttelymerkinnöin. Ilmoittautumisen yhteydessä hevonen saa numerolapun, joka kiinnitetään hevosen suitsiin. Viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä jätetään kansliaan mahdolliset lisäselvitykset, jotka oriinpitäjä haluaa jättää lautakunnan tiedoksi.

3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS

3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus

Orinäyttelyssä kaikille oriille tehdään laaja terveystilantarkastus. Ori tuodaan tarkistukseen siistittynä ja kaviot puhdistettuna. Orilautakunnan eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveystilasta. Oriin tulee olla hyvässä kunnossa ja terve. Sairasta oritta ei arvostella.

Samassa yhteydessä tarkastetaan hevosen liikkeet suoralla uralla kovalla alustalla. Jalkojen terveyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota hevosen jalkojen kestävyteen, sekä mahdollisiin vammoihin, virheellisyyksiin tai vikoihin. Myös hevosenpurenta tarkastetaan. Hevosten mitataan lautakunnan jäsenten toimesta. Oriista mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, lautasen leveys (ei J-suunta), rungon pituus, rinnan leveys, rinnan ympärys ja

etusäären ympärys. Hevosen tulee seistä mittauksessa tasajaloin. Lisäksi T-suunnan vetokokeeseen osallistuvilta hevosilta määritetään arviopaino. Hevosen kunto-luokka määritetään asteikolla 1-5. Kavioiden arvostelu suoritetaan mittauksen yhteydessä kovalla alustalla. Hevosten tunnistustiedot tarkistetaan Suomen Hippoksen nimeämän henkilön toimesta.

Jalostusarvostelussa hevonen on esitettävä ilman pohjal-lisia tai kaviopohjan peittäviä kenkiä. Hevosta ei arvos-tella, mikäli sillä on pohjalliset. Fläppikenkä ja tilsakumit ovat sallittuja. Mittauksessa ja kavioiden arvostelussa hevonen on esitettävä siinä kengityksessä, jossa hevo-nen suorittaa suorituskokeet. Korkeusmittojen tulokses-ta vähennetään sekä hokit että kengät.

Terveydentilan tarkastukseen hevonen tuodaan suitsit-tuna. Eläinlääkärintarkastus- ja mittauspaikka ilmoite-taan näyttelyohjelmassa.

Liite 2 Terveysvaatimukset

3.2 Röntgenkuvaus

Kaikki jalostusoriit on röntgenkuvattava ja röntgenkuvat tulee toimittaa Suomen Hippokseen ilmoittautumisen yhteydessä. Kuvat toimitetaan eteenpäin lausuntoa varten. Mikäli kuvia ei ole toimitettu määräajassa, Suomen Hippoksella on oikeus julkaista ori näyttelyn osallistujana vaikka eläinlääkäri ei olisi antanut vapauttavaa päätöstä röntgenkuvista. Ori voidaan tässä tapauksessa poistaa näyttelystä röntgenlöydösten johdosta, vaikka ori olisi ennakkoon ilmoitettu näyttelyn osallistujana.

Röntgenkuvaus voidaan tehdä aikaisintaan vuosi ennen orinäyttelyä.

Liite 3 Röntgenkuvausohjeet

4. RAKENNEARVOSTELU

Rakennearvostelu suoritetaan tasaisella alustalla ma-neesissa tai piha-alueella. Rakennearvosteluun tullaan aikataulussa ilmoitetulla omalla vuorolla ja ori asetetaan seisomaan lautakunnan eteen.

Liikkeet esitetään kolmiolla myötöpäivään, ensin käyn-nissä ja sen jälkeen ravissa. Juoksuliikkeitä esitettäessä käännökset tehdään käynnissä. Oriin tulee liikkuu sekä käynnissä että ravissa suoraan mutkittelematta.

Liikkeiden esityksen jälkeen ori asetetaan harjaton puoli lautakuntaan päin. Arvostelijoiden puoleiset jalat aset-tuvat normaalisti kohtisuoraan maata vasten, mutta ulkopuoleinen etujalka näkyy hieman toisen takana ja ulkopuoleinen takajalka on taas selvästi toista takajalkaa edempänä. Näin kaikki jalat ovat näkyvissä yhtäaikaan. Ori tulee pitää hereillä, niin että se seisoo ryhdikkäästi eikä lepuuta mitään jalkaansa.

Esittäjä seisoo aluksi oriin edessä. Kun tuomari tulee katsomaan oritta edestä päin, siirtyy esittäjä oriin va-semmalle puolelle talutusasentoon, jotta oriin jalka-asentojen tutkiminen on esteetöntä.

Rakennearvostelussa oriista arvioidaan pistein laatu-tyyppi. Rotutyypin ja sukupuolityypin arvioidaan sanalli-sesti. Runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys sekä kaviot pisteytetään. Rakennearvos-telun yhteydessä käynti- ja raviliikkeet arvostellaan sa-nallisesti ilman pisteytystä.

5. VALOKUVAUS

Ori esitetään valokuvauksessa siistittynä ja suitsittuna kuolaimista. Ori asetetaan harjaton puoli valokuvaajaan päin, valokuvaajan puoleinen etujalka tulee olla hieman edempänä ja takajalka hieman taaempaan. Oriin otsa-harja kannattaa pyyhkäistä sivuun, niin että oriin valoku-vaajan puoleinen silmä näkyy. Valokuvauksessa sekä ori että esittäjä esiintyvät ryhdikkäästi.

Oriin valokuva liitetään osaksi oriin jalostusarvostelulau-suntoa Heila-jalostusjärjestelmään. Valokuvaukseen kannattaa suhtautua maltilla, jotta oriin rakennokuva on mahdollisimman onnistunut.

Myös valokuvauksessa esittäjällä tulee olla kypärä päässä.

6. SUORITUSKOKEET

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet.

6.1. Juoksijasuunnalle esitettävät oriit

J-suunnalla oriit suorittavat ajokokeen. J-suunnalla yksi-löarvosteltavalle hevoselle tehdään ajokoe, jonka suorit-tavat kaksi lautakunnan ajotuomaria raviradalla tai hiitti-suoralla.

Ajotuomarit arvioivat hevosen luonteen ja raviliikkeet asteikolla 4-10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Luonne ja liikkeet kuvataan myös sanallisesti.

Ajokokeessa oriilla ajetaan ensin rauhallisempaa ja sen jälkeen lyhyesti reippaampaa ravia. Luonteen arvioimista varten oriilla myös peruutetaan.

Hevonen on suositeltavaa lämmitellä ennen ajokoetta.

Raviliikkeiden arvostelussa pääpaino on nopeassa ravissa, jossa kiinnitetään huomiota hevosen ravin varmuuteen etenkin rytminvaihdoksissa ja kaarteissa. Ajokokeessa arvostellaan hevosen juoksutyylä ja liikkeiden säännöllisyys. (Erikoishuomioita esimerkiksi: takominen, melominen, keriminen.)

6.4 Luonteen arviointi

Suomenhevonen on rodun jalostustavoitteen ja rotumääritelmän mukaan yhteistyöhaluinen, yritteliäs, toimiva ja nöyrä. Tavoitteena on jalostaa käyttötarkoitukseensa sopivia ja helposti käsiteltäviä suomenhevosia.

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailevat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4-10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan jäsenet kiinnittävät luonteen arvostelussa huomiota hevosen yhteistyöhaluun ja rauhallisuuteen.

Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista lautakunta muodostaa hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepiste.

Arvosteluasteikko: 10 = kiitettävä, 9 = erittäin hyvä, 8 = hyvä, 7 = hyvänpuoleinen, melko hyvä, 6 = tyydyttävä, 5 = välttävä, 4 = hylätty. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

7. LAUSUNTOJEN LUKU

Rakennearvostelun ja suorituskokeiden jälkeen näyttelypaikalle jäädään odottamaan oriin kanssa lausunnonlukua ja palkitsemista.

Ori asetetaan lautakunnan ohjeiden mukaan yleisön eteen lausunnon luvun ajaksi. Lautakunnan jäsen kiinnittää oriin suitsiin palkintoruusukkeen ja luovuttaa jalos-

tusarvostelumerkinnällä täydennetyin oriin passin esittäjälle.

8. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTTÖOIKEUS

4-vuotialle ja vanhemmille jalostusarvostelluille suomenhevosoriille myönnetään toistaiseksi voimassa oleva jalostukseenkäyttöoikeus.

Jokaiselle siitokseen käytettävälle suomenhevosoriille on aktivoitava vuosittainen orilisenssi. Haku tapahtuu Herra-järjestelmässä. Lisenssimaksu määräytyy sen mukaan, milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu ja ne on ehditty käsitellä. Uusimman jalostusohjesäännön voimassaoloaikana arvostelluilta suomenhevosoriilta vaaditaan liitteenä arvostelun jälkeisenä kesänä tehty kesäihottumatodistus. Sähköinen astutuskirjanpito aukeaa, kun lisenssi on aktivoitu. Orilisenssijärjestelmän uudistus ei vaikuta kotisiitospykälään tai varsan ravikilpailuoikeuden saamiseen.

Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava vuosittain ennen siemennyskauden alkua tarttuvan kohtutulehduksen (CEM) ja virusarteriitin (EVA) varalta. CEM-testin osalta tuloksen on oltava vapauttava.

Mikäli suomenhevosorilta käytetään vain luonnolliseen astutukseen, on CEM-testi otettava vähintään 5 vuoden välein tai aina kun ori on astunut 20 tammaa. Mikäli orilta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen puhtaan CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusida. Tällöin asiasta tulee informoida Suomen Hipposta.

Jalostukseen hyväksytystä suomenhevosoriista tulee toimittaa eläinlääkärintodistus kesäihottumaan viittavien oireiden varalta jalostusarvostelua seuraavan kesän heinä-syyskuun aikana. Tarkastuksen suorittaa oriinomistajan tai -haltijan valitsema eläinlääkäri. Mikäli lomaketta ei toimiteta, oriin jalostukseen käyttöoikeus ei ole voimassa.

Mikäli oriin todetaan periyttävän perinnöllisiä sairauksia, voidaan se poistaa jalostuksesta.

LIITTEET

- Liite 1 Lääkintäohje
http://www.hippos.fi/raviurheilu/ravihevonen/ravihevosen_hyvinvointiohjelma/antidopingtyo/laakintaohje
- Liite 2 Terveysvaatimukset
http://www.hippos.fi/files/2878/JALOSTUSHEVOSTEN_RAKENNE- JA_TERVEYVAATIMUKSET_2012.pdf
- Liite 3 Röntgenkuvausohjeet
http://www.hippos.fi/jalostus_ja_nayttelyt/nayttelyt_ja_jalostusarvostelu/suomenhevoset_ja_lamminveriset_ravihevost/oriin_jalostusarvostelu
- Liite 4 Suomen Hippoksen ravikilpailusäännöt
http://www.hippos.fi/files/23630/ravikilpailusaannot_2019.pdf

Lisätietoja: Suomen Hippos ry

Minna Mäenpää,
minna.maenpaa@hippos.fi tai puh. 020 760 5250, 040 511 2067

Susanna Back,
susanna.back@hippos.fi tai puh. 020 760 5251, 040 505 8013